

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19.10.2012, sp. zn. 11 Tvo 31/2012, ECLI:CZ:NS:2012:11.TVO.31.2012.1

Číslo: 40/2013

Právní věta: Dřívější politická příslušnost soudců není sama o sobě okolností, která by mohla vést k pochybnostem o jejich způsobilosti projednávat a rozhodovat věci nezávisle a nestranně bez ohledu na osobu obviněného, včetně jeho projevů, politických názorů, postojů apod.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 19.10.2012

Spisová značka: 11 Tvo 31/2012

Číslo rozhodnutí: 40

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Vyloučení orgánů činných v trestním řízení

Předpisy: § 30 odst. 1 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Z o d ů v o d n ě n í :

U Okresního soudu v Děčíně byla na obviněného L. K. dne 2. 8. 2011 podána obžaloba pro přečin podvodu podle § 209 odst. 1, 2, 3 tr. zákoníku. Věc je vedena pod sp. zn. 4 T 163/2011. Okresní soud ve věci nařídil hlavní líčení na den 17. 2. 2012, které bylo odvoláno, neboť dne 25. 1. 2012 obviněný podal k soudu návrh na bezplatnou obhajobu. Tento návrh byl usnesením ze dne 26. 3. 2012, č. j. 4 T 163/2011-223, podle § 33 odst. 2 tr. ř. zamítnut. Stížnost obviněného proti tomuto rozhodnutí Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením ze dne 26. 4. 2012, č. j. 5 To 170/2012-243, podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl. Další hlavní líčení nařizené na den 21. 9. 2012 se opětovně nekonalo, neboť obviněný soudu nejprve dne 8. 2. 2012 doručil návrh na postup podle § 206 odst. 3 tr. ř. a následně dne 11. 9. 2012 podal návrh na odnětí věci Okresnímu soudu v Děčíně a její přikázání Okresnímu soudu v Pardubicích či v Chrudimi podle § 25 tr. ř. Svůj návrh odůvodnil tím, že se zdržuje déle jak rok mimo obvod Okresního soudu v Děčíně a má za to, že z důvodu vhodnosti a rychlosti bude lepší, když věc bude projednána u jednoho z jím navržených okresních soudů. Rovněž zpochybnil, zda Okresní soud v Děčíně je věcně a místně příslušným soudem, když finanční prostředky byly na jeho účet vloženy v Liberci.

Spisový materiál s návrhem obviněného na odnětí a přikázání věci byl dne 17. 9. 2012 předložen Vrchnímu soudu v Praze. Na základě rozvrhu práce byla předmětná věc přidělena do senátu 9 To, vedeným předsedou senátu JUDr. M. P., jehož dalšími členy jsou předsedové senátu JUDr. J. K.,

předsedající jako soudce zpravodaj v této věci, a JUDr. P. P. Dne 21. 9. 2012 obviněný k tomuto soudu podal námitku podjatosti soudce Vrchního soudu v Praze JUDr. M. P. spolu s návrhem na odnětí a přikázání věci Vrchnímu soudu v Olomouci. Námitku podjatosti odůvodnil obviněný tím, že jmenovaný soudce působil jako soudce Komunistické strany Československa, přičemž on sám je veřejně znám svými radikálními názory proti tehdejším soudcům KSČ, kteří působili v předlistopadové éře. Jeho postoje k těmto soudcům tak zakládají možnou námitku podjatosti. Namítl tedy, že soudce JUDr. M. P. je v jeho trestní věci podjatý, a proto by mělo být rozhodnuto o jeho vyloučení z projednávané věci. V závěru podání obviněný navrhl, aby věc byla předložena Nejvyššímu soudu k rozhodnutí o delegaci věci k Vrchnímu soudu v Olomouci. Jako přílohu svého podání obviněný připojil seznam soudců - bývalých členů KSČ.

O námitce podjatosti Vrchní soud v Praze rozhodl usnesením ze dne 26. 9. 2012, sp. zn. 9 Ntd 15/2012 tak, že podle § 30 odst. 1 tr. ř. předsedkyně senátu JUDr. J. K. a soudci JUDr. M. P. a JUDr. P. P. nejsou vyloučeni z vykonávání úkonů trestního řízení v trestní věci obviněného L. K. vedené u Vrchního soudu v Praze pod sp. zn. 9 Ntd 15/2012. Z odůvodnění předmětného usnesení vrchního soudu se podává, že námitka obviněného směřuje výlučně proti osobě člena senátu JUDr. M. P. a spočívá v jeho politické příslušnosti před listopadem roku 1989. Protože tato námitka by mohla být následně uplatněna i proti zbývajícím členům senátu 9 To, JUDr. J. K. a JUDr. P. P., senát Vrchního soudu v Praze přezkoumal důvody vyloučení ve smyslu § 30 tr. ř. ve vztahu ke všem svým členům. Dospěl k závěru, že zákonné podmínky pro vyloučení předsedkyně senátu ani jeho dalších členů z vykonávání úkonů trestního řízení ve věci obviněného L. K. nejsou naplněny. Uvedl, že senát předmětnou trestní věc vyřizuje na základě rozvrhu práce Vrchního soudu v Praze. Jmenovaní soudci nemají žádný poměr k projednávané věci, ani k osobám, jejichž okruh ustanovení § 30 odst. 1 tr. ř. zmiňuje. Nejsou dány žádné zákonem taxativně stanovené okolnosti, které by mohly vést k pochybnostem, že řízení v senátu složeném z jmenovaných soudců nebude vedeno nestranně. Takovou okolností nemůže být sama o sobě ani dřívější politická příslušnost soudců. Obviněný stojí před soudem pro zcela běžný kriminální delikt bez vazby na politické souvislosti a jeho osobní politické názory na projednání a rozhodnutí věci nemají žádný vliv. Nezbytnou součástí profesionality každého soudce je schopnost nezaujatě a spravedlivě rozhodovat bez ohledu na osobu obviněného, včetně jeho projevů, názorů, osobních a majetkových poměrů. Stejně tak důvodem pro vyloučení soudce není ani okolnost, že tentýž soudce již rozhodoval v jiné dřívější trestní kauze téhož obviněného (viz rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 7. 4. 2006, sp. zn. 61 To 111/2006, v senátě, jehož předsedkyní byla JUDr. J. K., v trestní věci obviněného L. K. a spol. vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1, sp. zn. 6 T 72/2005). Vrchní soud v Praze současně odkázal na ustálenou judikaturu a soudní praxi, z níž jednoznačně vyplývá, že vyloučit soudce z projednávání a rozhodování přidělené věci lze jen zcela výjimečně a ze skutečně závažných důvodů, které v daném případě rozhodně dány nejsou.

Proti tomuto usnesení Vrchního soudu v Praze podal obviněný L. K. včas stížnost, v níž prvostupňovému soudu vytkl, že se nevypořádal plně s jeho námitkou, neboť ji uplatnil především proti jednomu ze soudců Vrchního soudu v Praze a vypořádal se s jinou námitkou, kterou vlastně nevznosl, a to k ostatním členům senátu. Namítl, že soud prvního stupně se podrobně zabýval samotnou předsedkyní senátu, která byla již zákonnou soudkyní v trestní věci vedené u Městského soudu v Praze sp. zn. 61 To 111/2006. V návaznosti na to konstatoval, že usnesení soudu prvního stupně je odůvodněno naprosto zmatečně k námitce, která nikdy nebyla a není součástí obsahu trestního spisu. Konstatoval, že již Nejvyšší a i Ústavní soud ve své ustálené judikatuře predikoval, že usnesení soudu musí být vždy řádně a dostatečně odůvodněno. Z toho důvodu obviněný označil předmětné usnesení ze zmatečné, nedostatečně odůvodněné a nepřezkoumatelné. Proto navrhl, aby Nejvyšší soud napadené usnesení Vrchního soudu v Praze zrušil a tomuto vrátil k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší soud podle § 147 odst. 1 tr. ř. z podnětu podané stížnosti přezkoumal správnost napadeného výroku i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k tomuto závěru.

Podle § 30 odst. 1 tr. ř. je z vykonávání úkonů trestního řízení vyloučen soudce, u něhož lze mít pochybnosti, že pro poměr k projednávané věci nebo k osobám, jichž se úkon přímo dotýká, k jejich obhájcům, zákonným zástupcům a zmocněncům, nebo pro poměr k jinému orgánu činnému v trestním řízení, nemůže nestranně rozhodovat. Poměr k projednávané věci může záležet např. v tom, že orgán činný v trestním řízení nebo osoba mu blízká byly poškozeny projednávanou trestnou činností nebo jí byly svědky. Za poměr k osobám ve smyslu tohoto ustanovení trestního řádu je pak třeba považovat poměr příbuzenský, švagrovský, poměr druha a družky, popř. úzký vztah přátelský nebo úzký vztah nepřátelský.

Poměr k projednávané věci může podle ustálené soudní judikatury spočívat např. v tom, že orgán činný v trestním řízení byl poškozen projednávaným trestným činem, byl svědkem trestného činu, ve věci vystupoval jako tlumočník, vyjádřil se v tisku před rozhodnutím o odvolání ohledně správnosti rozsudku soudu prvního stupně (č. 14/2000 Sb. rozh. tr.) apod. Naopak mezi důvody vyloučení orgánů činných v trestním řízení nepatří úroveň jejich odborné způsobilosti (srov. č. 23/1998 Sb. rozh. tr.) nebo odlišný právní názor. Poměr k věci u soudců soudu prvního stupně nelze také vyvozovat z rozhodnutí soudu druhého stupně, které nalézacímu soudu vytýká pochybení při hodnocení důkazů (srov. usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20. 5. 1998, sp. zn. 1 To 90/1998).

Pokud obviněný v posuzované věci spatřuje podjatost předsedy senátu 9 To JUDr. M. P. pro jeho politickou příslušnost před listopadem 1989, pak tyto jeho námitky jsou samy o sobě ve vztahu k posouzení jeho případné podjatosti právně irelevantní. Je třeba připomenout, že ani z ustanovení § 60 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, které stanovuje předpoklady pro výkon funkce soudce a přisedícího, ani z žádného jiného právního předpisu nevyplývá žádné omezení pro členy politických stran či hnutí (včetně členství v KSČ), proto členství v politické straně nelze samo o sobě považovat za důvod k vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci. Na tomto závěru nemůže nic změnit ani rozhodnutí Ústavního soudu České republiky ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 517/2010, neboť toto rozhodnutí se netýká přímo otázky podjatosti soudců, ale otázky práva na poskytnutí informace ohledně členství (popř. kandidatury) soudců v Komunistické straně Československa v období před 17. 11. 1989. K tomu srov. přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2011, sp. zn. [11 Nd 52/2011](#), a sp. zn. [11 Nd 68/2011](#).

Protože obviněný jiné důvody podjatosti předsedy senátu 9 To Vrchního soudu v Praze JUDr. M. P. neuvedl, a Nejvyšší soud ani žádné jiné důvody nezjistil, přičemž za pochybení nelze podle Nejvyššího soudu považovat ani to, pokud se vrchní soud zabýval též možnou podjatostí i zbývajících členů senátu 9 To, JUDr. J. K. a JUDr. P. P., protože tato námitka by mohla být následně uplatněna i proti těmto soudcům, nemohla se stížnost obviněného shledat s úspěchem a nezbylo, než podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. stížnost obviněného L. K. zamítnout.